

OBOP

O Ś R O D E K B A D A N I A O P I N I I P U B L I C Z N E J

POWÓDZ

* Najbardziej popularnym źródłem informacji o powodzi były programy telewizji publicznej - korzystało z nich 93% Polaków.

* Podjęte w czasie powodzi działania społeczeństwa polskiego, wojska, Straży Pożarnej i organizacji charytatywnych zostały najlepiej ocenione przez badanych. Opinie negatywne były tu zupełnie nieliczne.

* Najmniej badanych wyraziło aprobatę dla działalności w czasie powodzi prezydenta, rządu, premiera oraz wojewódzkiej administracji państwowej. Jednocześnie największa grupa respondentów oceniła te działania zle lub bardzo zle.

* Telewizja publiczna zyskała powszechną aprobatę przede wszystkim za zorganizowanie bezpośredniej pomocy dla osób dotkniętych klęską powodzi, rzetelne i wyczerpujące informacje o sytuacji na terenach objętych powodzią, oraz za pełnienie jednocześnie roli koordynatora w niesieniu pomocy poszkodowanym.

Warszawa, wrzesień 1997

Cytowanie, publiczne odtwarzanie, kopiowanie oraz wykorzystywanie w innej formie danych, informacji, opracowan zamieszczanych w tej publikacji jest dozwolone pod warunkiem podania źródła..

* * *

Kleska powodzi, jaka nawiedzila w lipcu tereny poludniowo-zachodnie kraju, stopien zainteresowania spoleczenstwa istniejaca wówczas sytuacja, ocena róznych instytucji i organizacji pod wzgledem przeciwdzialania zywiolowi i niesienia pomocy poszkodowanym byly przedmiotem sondazy przeprowadzonych przez OBOP¹. Szczególna uwage poswiecono ocenie informacji telewizyjnej o powodzi oraz roli, jaka wobec powodzian i calego spoleczenstwa spelniála w tym czasie telewizja publiczna.

ZAINTERESOWANIE POWODZIA I ZRÓDŁA INFORMACJI O NIEJ

Zainteresowanie informacjami dotyczacyimi powodzi bylo wsród Polaków powszechne. Zdecydowana wiekszosc - 70% - interesowala sie nimi bardzo, sledzac specjalnie wszelkie wiadomosci na ten temat, a 27% osób stwierdzilo, ze raczej interesowalo sie tymi sprawami. Brak zainteresowania lub tylko niewielkie zadeklarowalo jedynie 3% badanych. Oczywistym jest, ze wszystkie osoby mieszkajace w okolicach dotknietych powodzi byly nia zainteresowane.

Najbardziej popularnym źródłem informacji o sprawach dotyczacych powodzi byly programy telewizji publicznej - korzystali z nich niemal wszyscy badani. Audycji i wiadomosci nadawanych przez radio publiczne sluchalo juz o ponad polowe mniej osób. Znacznie zas rzadsze byly deklaracje o korzystaniu z programów prywatnych stacji telewizyjnych oraz gazet ogólnopolskich i lokalnych.

¹Prezentujemy tu wyniki dwóch sondazy zrealizowanych na losowych reprezentatywnych próbach mieszkanców kraju powyzej 15 roku zycia. W pierwszym, przeprowadzonym miedzy 21 a 25 sierpnia 1997 r. uzyskano 1429 wywiadów; maksymalny blad statystyczny dla takiej wielkosci próby wynosi ### 2,6%. Drugi - zrealizowano na zamówienie Biura Programowego TVP-S.A. miedzy 6 a 9 wrzesnia 1997 r.; uzyskano 1009 wywiadów; blad statystyczny nie przekracza 3%.

Skąd czerpal(a) Pan(i) informacje o powodzi?	
### z programów telewizji publicznej	93%
### z programów Polskiego Radia	44%
### z programów prywatnych stacji telewizyjnych	29%
### z ogólnopolskich gazet codziennych	24%
### z lokalnych gazet codziennych	22%
### z rozmów z ludźmi	21%
### z prywatnych rozgłosni radiowych	15%
### z tygodników	9%

SPOLECZNY ZASIĘG POWODZI

Sposród ogółu badanych 12% stwierdziło, że ich miejscowość lub okolica, w której mieszkają została zalana przez powódź, natomiast 88% respondentów pochodzi z terenów nie objętych powodzią. Poza tym ponad trzy czwarte (76%) osób uważa, że ich miejscowość nie była w lipcu zagrożona tą klęską. Zagrożenie takie dostrzegali zaś jedna piąta (21%) Polaków. Pozostałe 3% nie potrafiło tego stwierdzić.

Na pytanie, czy respondent osobiście bądź ktoś z jego rodziny lub znajomych został uszkodzony przez powódź - 85% osób odpowiedziało, że ani oni sami, ani też nikt z ich bliskich nie ucierpiał w wyniku powodzi. Ucierpiał osobiście na skutek powodzi 3% badanych; 9% stwierdziło, że powódź dotknęła ich rodziny, zaś 6% osób ma znajomych uszkodzonych przez tę klęskę żywiołową. *(Odsetki nie sumują się do 100%, ponieważ można było udzielić więcej niż jednej odpowiedzi).*

OPINIE O NIEUCHRONNOŚCI ROZMIARÓW POWODZI

Jeszcze dotychczas w mediach, wśród polityków i zwykłych ludzi toczy się dyskusja czy można było uniknąć powodzi lub przynajmniej ograniczyć jej rozmiary. W przekonaniu większości - trzech piątych - Polaków można było zmniejszyć skutki powodzi; niemal jedna trzecia jest zdania, że tragedia ta była nieuchronna i nie można było jej uniknąć. Sposród ogółu badanych nieliczni tylko stwierdzili, że można było jej w ogóle uniknąć. Natomiast wśród osób, które mieszkają w miejscowościach zalanych przez powódź częstsze niż wśród pozostałych jest przekonanie, że skutki powodzi można było zmniejszyć.

Jaki jest Pana(i) poglad na temat powodzi:	ogól badanych	osoby z okolic dotkniętych powodzią
można było jej w ogóle uniknąć	4%	3%
można było zmniejszyć jej skutki	58%	63%
nie można było w ogóle tego uniknąć	31%	29%
brak opinii	7%	5%

W uzasadnieniach opinii, że powodzi można było uniknąć lub ograniczyć jej rozmiar stwierdzano najczęściej, że należało w minionych latach stworzyć odpowiednie zabezpieczenia przeciwpowodziowe, takie jak np. pogłębienie koryt rzecznych, wybudowanie wałów ochronnych, zbiorników retencyjnych i odpowiednie chronienie środowiska przez nie wycinanie lasów (23%). Wypowiadano się bardzo krytycznie o niewłaściwej w czasie powodzi koordynacji działań stosownych do tego służb i instytucji (11%), braku informacji bądź opóźnionym informowaniu o zagrożeniu powodziowym (11%) oraz o zlekceważeniu przez rząd i władze centralne tego problemu (9%).

OCENA DZIAŁALNOŚCI WŁADZ ORAZ RÓŻNYCH INSTYTUCJI I ORGANIZACJI W CZASIE POWODZI

W akcje przeciwdziałania powodzi i niesienia pomocy ofiarom tej tragedii włączyło się wielu ludzi, organizacji i instytucji. Warto zatem przesledzić jak ich poczynania ocenia społeczeństwo polskie, a szczególnie osoby mieszkające na terenach dotkniętych powodzią.

(Wyniki zaprezentowane w nizej zamieszczonym zestawieniu pochodzą z sondazu zrealizowanego między 21 a 25 sierpnia br.)

Jak, ogólnie biorac, ocenia Pan(i) dzialalnosc nastepujacych instytucji i organizacji w czasie powodzi:	bardzo dobrze	dobrze	zle	bardzo zle	brak opinii
1. spoleczenstwo polskie, zwykli obywatele	58%	34%	1%	1%	6%
2. wojsko	44%	45%	5%	1%	5%
3. Straz Pozarna	42%	47%	3%	1%	7%
4. organizacje charytatywne, np. "Wielka Orkiestra Swiatecznej Pomocy", "Polska Akcja Humanitarna" itp.	40%	50%	2%	-	8%
5. Polski Czerwony Krzyz - PCK	35%	53%	3%	-	9%
6. Kosciól i charytatywne organizacje koscielne	35%	52%	3%	1%	9%
7. telewizja publiczna Telewizja Polska S.A.	28%	58%	7%	1%	6%
8. policja	26%	53%	9%	1%	11%
9. lokalne stacje telewizyjne	24%	54%	5%	-	17%
10. lokalne stacje radiowe	24%	53%	3%	-	20%
11. telewizja Polsat	22%	55%	4%	1%	18%
12. radio publiczne tzn. Polskie Radio S.A.	21%	57%	3%	1%	18%
13. lokalne, miejscowe sztaby przeciwpowodziowe	10%	57%	14%	2%	17%
14. samorzadowe wladze lokalne - np. wójt, burmistrz, prezydent miasta	10%	56%	14%	2%	18%
15. Rzadowy Sztab Przeciwpowodziowy	10%	43%	24%	9%	14%
16. prezydent	8%	48%	20%	7%	17%
17. rzad	5%	43%	31%	8%	12%
18. premier	5%	37%	29%	16%	12%
19. wojewódzka administracja panstwowa - wojewodowie	4%	47%	23%	3%	23%

W obliczu ogromnej tragedii, jaka dla setek tysiecy ludzi, a tym samym dla calego kraju, byla powódz za odpowiednia reakcje wobec poszkodowanych nalezaloby uznac taka, która przez spoleczenstwo jest oceniana bardzo dobrze. Rozpatrujac w tych kategoriach wyniki, Polacy maja najlepsza opinie - liczba wskazan od dwóch piatych do niemal trzech piatych - o dzialalnosci zwyklych ludzi, wojska, Strazy Pozarnej oraz organizacji charytatywnych o stosunkowo krótkiej, lecz aktywnej przeszlosci.

Nastepna grupa instytucji postrzegana pozytywnie - od jednej czwartej do ponad jednej trzeciej ocen bardzo dobrych - to Kosciól i jego organizacje charytatywne, PCK oraz telewizja publiczna i policja.

W hierarchii instytucji bardzo dobrze dzialajacych w czasie powodzi srednia pozycje - od jednej piatej do jednej czwartej glosów pelnej aprobaty - uzyskaly lokalne stacje telewizyjne i radiowe, "Polsat" oraz Polskie Radio S.A. Jednoczesnie tylko nieliczne osoby ocenily negatywnie reakcje i dzialania tych wszystkich instytucji podczas kleski powodzi.

Relatywnie rzadko (jedna dziesiata osób) bardzo dobre oceny przypisywano sztabom przeciwpowodziowym zarówno lokalnym jak i centralnemu oraz wladzom samorządowym.

Najmniejszym zas odsetkiem glosów zdecydowanie pozytywnych wyróżniono działalność prezydenta, rządu i premiera oraz wojewódzkiej administracji państwowej. Przy tym, to właśnie działania podczas powodzi osób piastujących najwyższe funkcje w państwie zostały przez największą grupę badanych źle lub bardzo źle ocenione.

Należy tu jeszcze dodać, że osoby, które mieszkają w miejscowościach zalanych powodzią częściej niż ogół badanych wyrażają się pochlebnie o reakcji społeczeństwa (63% ocen bardzo dobrych), lokalnych stacji telewizyjnych i radiowych (po 30%) a także o działaniach władz samorządowych (16%). Natomiast trochę rzadziej niż pozostali oceniają bardzo dobrze Straż Pożarną i policję.

FINANSOWANIE SKUTKÓW POWODZI

W odpowiedzi, z jakich źródeł państwo powinno czerpać środki na usuwanie skutków powodzi, najczęściej stwierdzano, że z loterii państwowej -54% oraz ze specjalnie wyemitowanych obligacji "powodziowych" - 47%. Zdaniem około jednej czwartej badanych pieniądze na ten cel mogą pochodzić z pożyczek zaciąganych w NBP - 29%, z prywatyzacji państwowych zakładów pracy - 26%, ze specjalnego podatku nałożonego na obywateli i firmy - 25%, a także z pożyczek zaciąganych za granicą - 22%. *(Odsetki przekraczają 100%, ponieważ respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź).*

PRZEWIDYWANE SPOLECZNIE KONSEKWENCJE POWODZI

Powszechne jest oczywiste przekonanie o obniżeniu standardu życia ludzi na terenach dotkniętych powodzią. Zdecydowana większość (cztery piąte badanych) zgadza się z opinią, która jest zapewne wyrazem ich obaw i nadziei, że doświadczenia z ostatniej powodzi zmobilizują odpowiednie instancje do podjęcia inwestycji przeciwpowodziowych oraz większej dbałości o istniejące już zabezpieczenia. Trzy czwarte Polaków stwierdza, że straty po powodzi jeszcze przez wiele lat będą niekorzystnie odbijać się na całej gospodarce kraju i tyle samo osób spodziewa się rozwoju budownictwa mieszkaniowego. Drożyzny i wzrostu inflacji na skutek powodzi obawia się dwie trzecie badanych. Tak samo częste są przypuszczenia, że na terenach popowodziowych zmniejszy się bezrobocie. Pogorszenie poziomu życia w całym kraju przewiduje trzy piąte osób. Natomiast z optymistycznymi opiniami, że odrabianie strat powstałych na skutek powodzi będzie motorem napędowym dla naszej gospodarki oraz, że tereny popowodziowe będą w przyszłości regionem o nowoczesnej infrastrukturze zgadza się relatywnie najmniej, bo niespełna połowa badanych.

Slyczy sie rózne opinie na temat skutków powodzi. Czy Pan(i) osobiscie zgadza sie z nastepujacymi opiniami?	tak	nie	brak opinii
obnizy sie poziom zycia ludzi na terenach objetych powodzi	93%	5%	2%
doswiadczenia z ostatniej powodzi spowoduja wieksza dbalosc o zabezpieczenia przeciwpowodziowe, takie jak np.: regulacja rzek, budowa zbiorników retencyjnych, tam, zapór,	81%	11%	8%
straty po powodzi odbija sie niekorzystnie na gospodarce kraju, nie bedzie ich mozna odrobic przez wiele lat	74%	21%	5%
nastapi rozwój budownictwa mieszkaniowego	73%	18%	9%
nastapi znaczny wzrost cen, drozyczna, inflacja	69%	26%	5%
na terenach objetych powodzi zmniejszy sie bezrobocie	68%	23%	9%
w calym kraju pogorszy sie poziom zycia ludzi	58%	38%	4%
tereny objete powodzi beda w przyszosci regionem o nowoczesnej infrastrukturze	48%	33%	19%
odrabianie strat powstalych na skutek powodzi spowoduje rozwój gospodarczy, bedzie motorem napedowym dla naszej gospodarki	48%	34%	18%
jest malo prawdopodobne, ze kataklizm powodzi moze sie niedlugo powtorzyc, wiec nie ma potrzeby wydawania pieniedzy na zabezpieczenia przeciwpowodziowe	9%	80%	11%

OPINIE O PROGRAMACH I ROLI TELEWIZJI PUBLICZNEJ W OKRESIE POWODZI

Jak juz wiadomo niemal wszyscy Polacy czerpali wiadomosci o powodzi przede wszystkim z programów Telewizji Polskiej. Warto zatem zobaczyc jak widzowie oceniaja gatunki audycji o powodzi w różnych stacjach telewizyjnych.

· **Najlepsze informacje o powodzi byly:**

- w programie I TVP-S.A. zdaniem 56% telewidzów
- w programie II TVP-S.A. - 14%
- w Polsacie - 13%
- w programach regionalnych TVP-S.A. - 6%
- w prywatnych stacjach lokalnych - 2%
- w TV Polonia - 1%
- brak zdania - 8%

· **Najlepsze reportaze o powodzi byly:**

- w programie I TVP-S.A. zdaniem 46% telewidzów
- w programie II TVP-S.A. - 22%
- w Polsacie - 15%

- w programach regionalnych TVP-S.A. - 6%
- w prywatnych stacjach lokalnych - 1%
- w TV Polonia - 1%
- brak zdania - 9%

Dodatkowa pozytywna ocena programów telewizji publicznej jest też przekonanie zdecydowanej większości odbiorców - 74% -, że na sprawy związane z powodzią poświęca ona tyle czasu ile potrzeba. Niedosyt tej tematyki odczuła jedna piąta badanych - 19%. Nieliczni tylko (2%) uznali, że tego typu programów było za dużo. Nie miało zdania w tej sprawie 5% badanych. Więcej programów o powodzi chętnie obejrzałyby osoby źle oceniające kierunek biegu spraw w kraju oraz widzowie w bardzo złej sytuacji materialnej.

Wyniki sondazu wskazują, że Telewizja Polska, zdaniem badanych, obszernie i dobrze relacjonowała wydarzenia związane z powodzią, zaspokajając w tym względzie potrzeby odbiorców. Należy jednak jeszcze podkreślić, że w powszechnym przekonaniu przede wszystkim przyczyniła się do zorganizowania bezpośredniej pomocy dla osób dotkniętych klęską powodzi. Przy tym rzetelnie i wyczerpująco informowała o sytuacji na terenach objętych powodzią, zagrożeniach i różnych działaniach z tym związanych, spełniając jednocześnie rolę koordynatora w niesieniu pomocy poszkodowanym. Ilustruje to zestawienie podane na następnej stronie.

Wyniki sondazu wskazują, że Telewizja Polska w czasie powodzi nie ograniczyła się do wynikającej z ustawowych powinności roli informatora lecz znacznie poza zakres swoich ustawowych powinności

Czy zgadza się Pan(i), czy też nie z następującymi stwierdzeniami:	tak	nie	brak opinii
1. telewizja publiczna przyczyniła się w dużym stopniu do zorganizowania pomocy dla osób dotkniętych klęską powodziową	89%	6%	5%
2. telewizja publiczna rzetelnie przedstawiała działania podjęte przez mieszkańców terenów zagrożonych lub objętych powodzią	78%	14%	8%
3. telewizja publiczna informowała, gdzie mieszkają ludzie najbardziej potrzebujący pomocy i jak można im pomóc	74%	19%	7%

4. telewizja publiczna wyczerpująco informowała, kiedy, gdzie i jak wysoka może się pojawić fala powodziowa	69%	23%	8%
5. telewizja publiczna przedstawiała poglądy ekspertów od zagadnień powodzi	68%	19%	13%
6. telewizja publiczna rzetelnie pokazywała wszystkie tereny objęte powodzią, ukazując wielkość poniesionych strat	66%	25%	9%
7. telewizja publiczna rzetelnie informowała o działaniach władz centralnych związanych z powodzią	63%	25%	12%
8. telewizja publiczna rzetelnie informowała o działaniach władz samorządowych na terenach zagrożonych lub objętych powodzią	61%	26%	13%
9. telewizja publiczna pozwalała zabierać głos przed kamerą wszystkim przedstawicielom władz wtedy, gdy tylko mieli oni na to ochotę	52%	28%	20%

ANEKS

Czy zgadza się Pan(i), czy też nie z następującymi stwierdzeniami:	tak	raczej tak	raczej nie	nie	brak opinii
1. telewizja publiczna przyczyniła się w dużym stopniu do zorganizowania pomocy dla osób dotkniętych klęską powodziową	44%	45%	3%	2%	6%
2. telewizja publiczna informowała, gdzie mieszkają ludzie najbardziej potrzebujący pomocy i jak można im pomóc	24%	50%	14%	5%	7%
3. telewizja publiczna wyczerpująco informowała, kiedy, gdzie i jak wysoka może się pojawić fala powodziowa	22%	47%	16%	7%	8%
4. telewizja publiczna rzetelnie przedstawiała działania podjęte przez mieszkańców terenów zagrożonych lub objętych powodzią	22%	56%	10%	4%	8%
5. telewizja publiczna rzetelnie pokazywała wszystkie tereny objęte powodzią, ukazując wielkość poniesionych strat	20%	46%	20%	5%	9%
6. telewizja publiczna rzetelnie informowała o działaniach władz centralnych związanych z powodzią	16%	47%	20%	5%	12%
7. telewizja publiczna pozwalała zabierać głos przed kamerą wszystkim przedstawicielom władz wtedy, gdy tylko mieli oni na to ochotę	15%	37%	21%	7%	20%
8. telewizja publiczna przedstawiała poglądy ekspertów od zagadnień powodzi	15%	53%	16%	3%	13%
9. telewizja publiczna rzetelnie informowała o działaniach władz samorządowych na terenach zagrożonych lub objętych powodzią	13%	48%	22%	4%	13%